

Klimata un enerģētikas
ministrija

Konference “Aprīte 2030: kopīgs redzējums
nākotnei”

KUR SĀKAS APRITES EKONOMIKA

Rudīte Vesere, Ph.D.

Klimata un enerģētikas ministrija, valsts sekretāra vietniece

Liepāja | 10.09.2026.

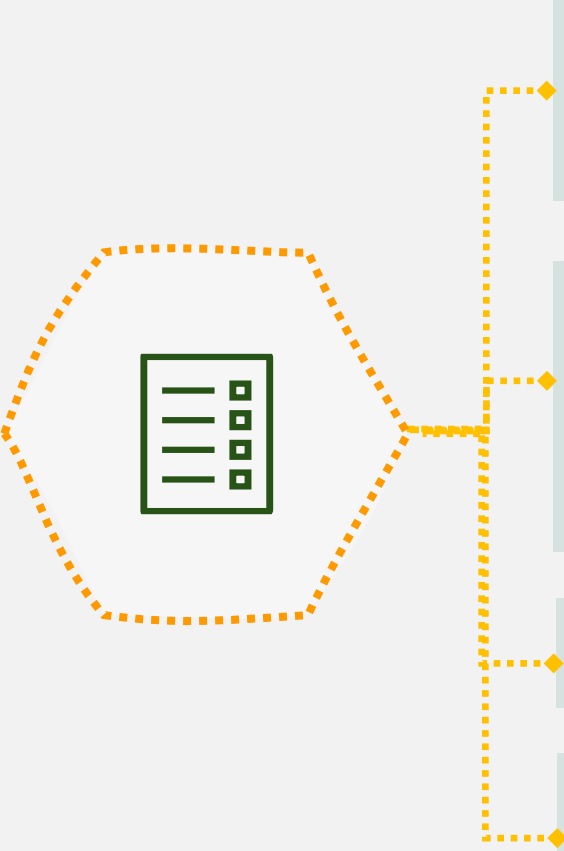
SATURS

- [1] Atkritumu apsaimniekošanas mērķu īstenošana Latvijā**
- [2] ES Aprites ekonomikas akts – ko tas nesīs nākotnē?**
- [3] ES dokumenti aprites ekonomikas attīstībai**

**[1] ATKRITUMU
APSAIMNIEKOŠANAS
MĒRĶU ĪSTENOŠANA
LATVIJĀ**

ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS VALSTS PLĀNA 2021.-2028.G. **VIRSMĒRĶI**

Novērst atkritumu rašanos un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu

Nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, balstoties uz aprites ekonomikas pamatprincipiem

Nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami

Nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu

ES TIESĪBU AKTI NO KURIEM IZRIET AAVP 2021.-2028. GADAM KVANTITATĪVIE MĒRĶI

Eiropas Parlamenta un Padomes 19.11.2008. Direktīva 2008/98/EK par **atkritumiem** un par dažu direktīvu atcelšanu

Padomes 26.04.1999. direktīva 1999/31/EK par **atkritumu poligoniem**

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/40 (19.12.2024.) par **iepakoju un iepakojuma atkritumiem**, ar ko groza Regulu (ES) 2019/1020 un Direktīvu (ES) 2019/904 un atceļ Direktīvu 94/62/EK

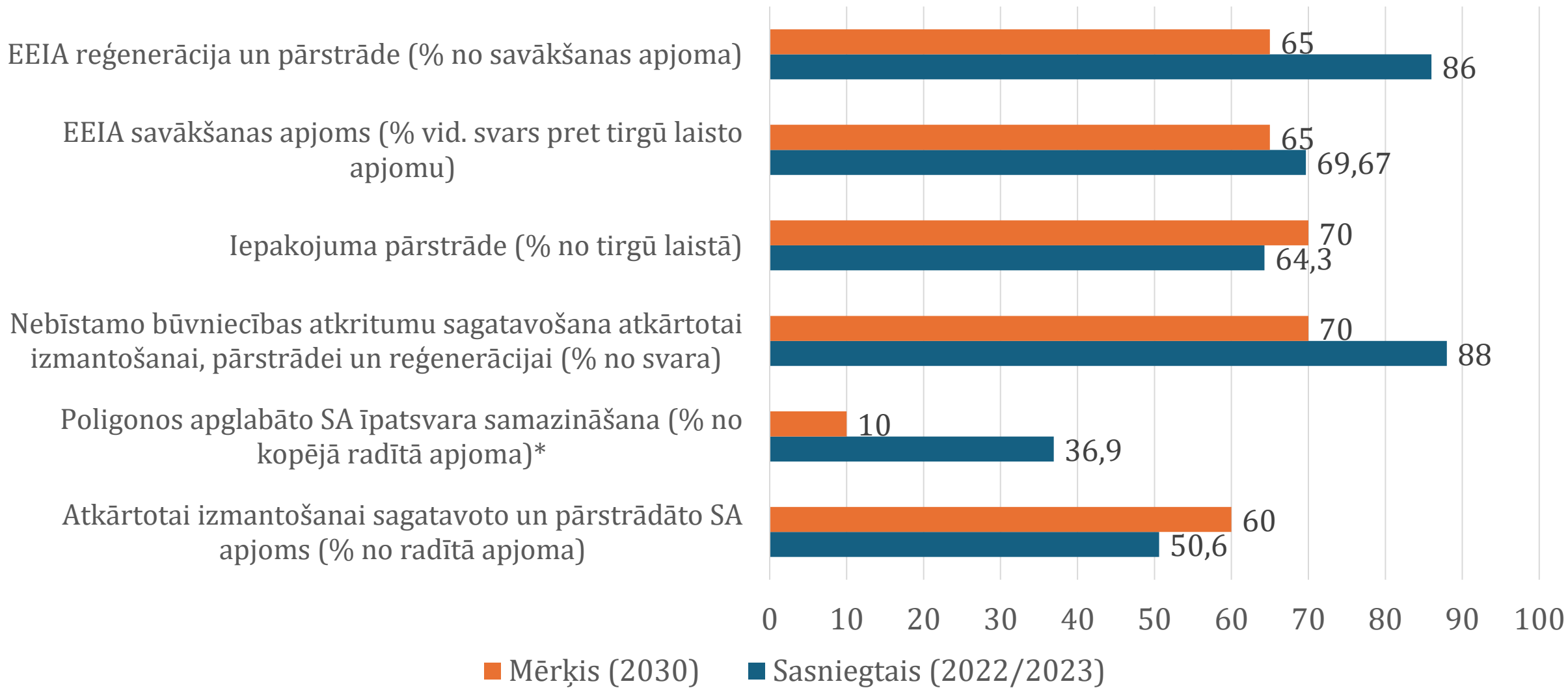

Eiropas Parlamenta un Padomes 18.09.2000. Direktīvu 2000/53/EK par **nolietotiem transportlīdzekļiem***

Padomes 04.07.2012. Direktīva 2012/19/ES par **elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem***

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1542 (12.07.2023.) par baterijām un bateriju atkritumiem, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK un Regulu (ES) 2019/1020 un atceļ Direktīvu 2006/66/EK

AAVP 2021.-2028.GADAM KVANTITATĪVIE MĒRĶI

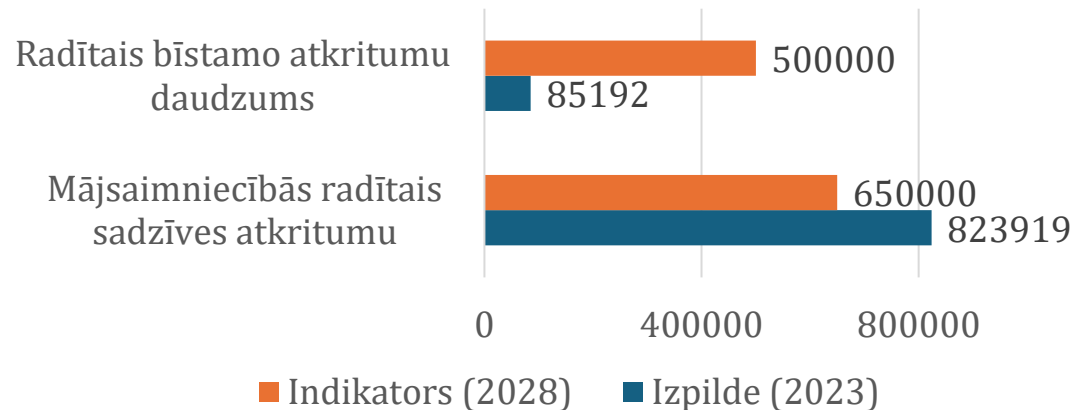

* Mērķis uz 2035. gadu

ATKRITUMU RAŠANĀS NOVĒRŠANAS

KVANTITATĪVO **INDIKATORU** PĀRSKATS

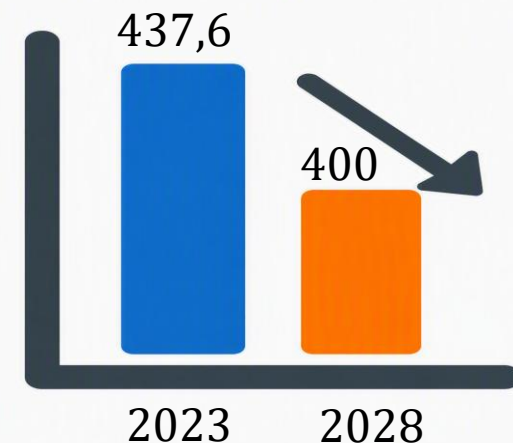
Kopējais radītais daudzums (t/gadā)

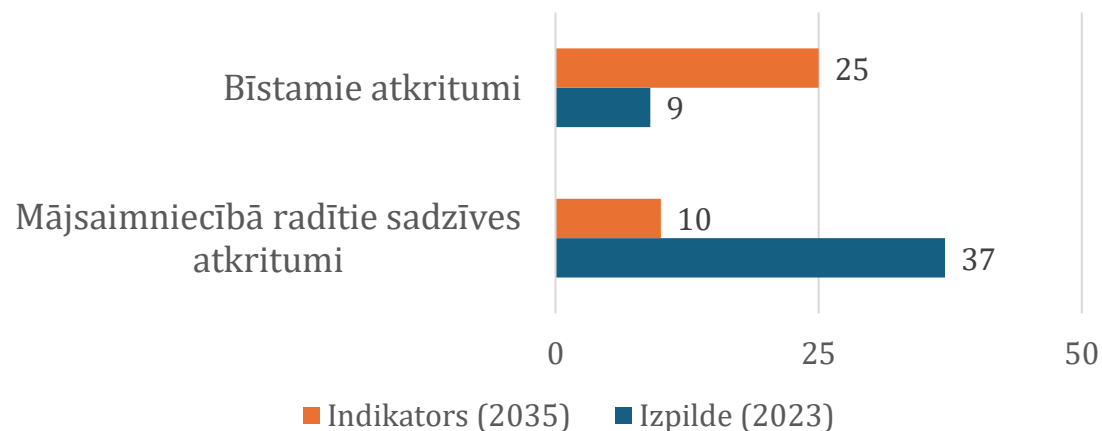
Radītais SA daudzums

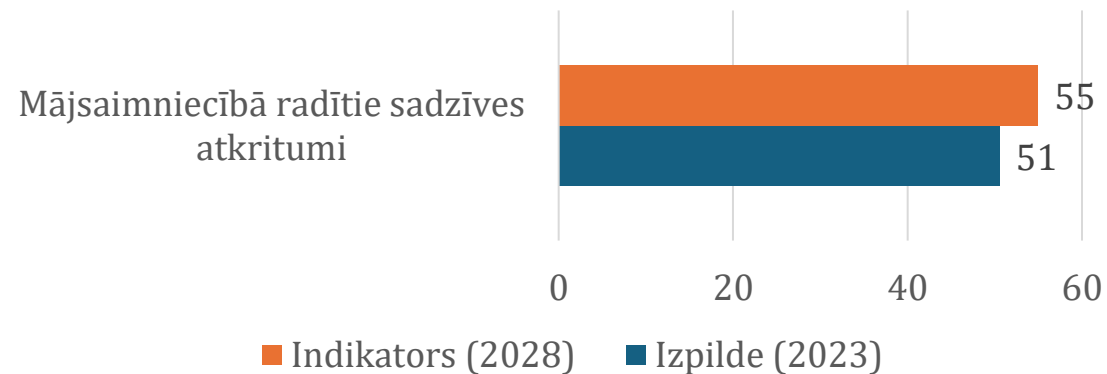
kg/gadā

Apglabātais apjoms (% no gadā radītā apjoma)

Pārstrādātais apjoms (% no gadā radītā apjoma)

Atkritumu rašanās novēršanas pasākumu īstenošana

2026. gada galvenie darbi

Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā

Pieņemti Saeimā 18.06.2026., spēkā no 15.07.2026.

Grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā

Likumprojekts saskaņots un sagatavots iesniegšanai Valsts kancelejā

RAS izvērtējums un **sadzīves atkritumu poligonu pārprofilēšanas tehnoloģiskais un ekonomiskais novērtējums**

Iepakojuma Regulas prasību ieviešana

Grozījumi MKN Nr. 64 Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm

Elektronisko smēķēšanas ierīču depozīta sistēma regulējuma izstrāde

LIFE INTEGRĒTAIS PROJEKTS ATKRITUMI KĀ RESURSI LATVIJĀ

LIFE Waste To Resources IP, LIFE2O IPE/LV/OOOO14

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

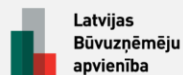
Klimata un enerģētikas
ministrija

Valsts vides
dienests

Būvniecības valsts
kontroles birojs

MAZĀK PIESĀRŅOJUMA UN ATBILDĪGĀKI PARADUMI

-41%

izsmēķu
piesārņojuma
samazinājums
Vecāķos

-33%

izsmēķu
piesārņojuma
samazinājums
Liepājā

77%

smēķētāju pirms
smēķēšanas
pārbauda tvertnes
pieejamību

Smēķētāju paradumu maiņa 2023 → 2026

44% → 77%

pārbauda, vai tuvumā ir
tvertne

46% → 78%

nekad nenomet zemē, ja
nav tvertnes

● PĀREJA UZ APRITES EKONOMIKU

Pārtikas atkritumu novēršana un tehnoloģiska apstrāde un lietu dzīves cikla pagarināšana

PĀRTIKAS ATKRITUMI

229 t

apstrādātas iepakotās pārtikas ZAAO
pārtikas izpakošanas tehnoloģijā 2026. gada
1. ceturksnī

Izstrādātas Vadlīnijas ēdināšanas
sektoram un izglītības iestādēm

**170+ profesionāļu
pavasara vebinārā**

ATKĀRTOTA IZMANTOŠANA UN REMONTS

25,5 t

lietu un materiālu atgriezti atkārtotā
izmantošanā 2025. gadā (*LIFE* projekta
ietvaros)

+172%

pieaugums pārējās kategorijās, neņemot
vērā būvgružus

PROJEKTA RISINĀJUMU PĀRNESE

Apmācības, sabiedrības iesaiste un praktiska risinājumu pārnese uz jaunām programmām un partnerībām

**Vadlīnijas pārtikas
atkritumu
samazināšanai**

HORECA sektoram un
izglītības iestādēm

Reģionālie semināri
profesionālajām izglītības
iestādēm un HORECA sektoram
par pārtikas atkritumu
novēršanu

Līdz gada beigām:

**Azbesta atbalsta
programma kopš
2024.gada**

LIFE piltoprojekts
turpinās ārpus projekta
finansējuma

Sadzīves atkritumu
poligonu
pārprofilēšanas
tehnoloģiskais un
ekonomiskais
novērtējums

**Rekomendācijas
ilgtspējīgiem
iepirkumiem**

Klimata un enerģētikas
ministrija

ATBALSTA PROGRAMMA

Azbesta šīfera nodošanai

Atbalsta saņēmēji:

Latvijas Goda ģimenes
apliecības turētāji

Finansējums:

300 000
eiro

Pieteikumu iesniegšana līdz 17.07.2026

- Elektroniski (ar e-parakstu), sūtot uz: pasts@kem.gov.lv
- Klātienē vai pa pastu, sūtot uz Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045
- Nolikums un pieteikuma veidlapa: www.kem.gov.lv/lv/azbesta-atkritumi

Nem vērā!

- no vienas mājsaimniecības var pieteikties **VIENS** pretendents;
- nododamais šīfera apjoms: **0,2 tonnas (~10 loksnes) līdz 3 tonnas (~150 loksnes)**;
- nekustamajam īpašumam, kur atrodas šīferis, jābūt pretendenta īpašumā vai jābūt ar īpašuma īpašnieka atļauju;
- īpašumā nedrīkst būt reģistrēta komercdarbība

Izmanto iespēju un atbrīvojies no azbestu saturošas šīfera nodošanas

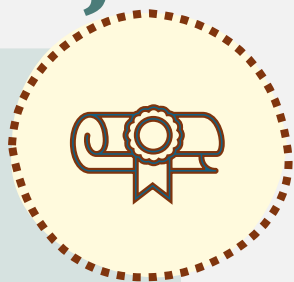
AZBESTA ATBALSTA PROGRAMMA 2026

- Mērķis:** samazināt azbestu saturošo atkritumu apjomu mājsaimniecībās
- Mērķa grupa:** Latvijas Goda ģimenes
- Finansējums:** 300 000 EUR Latvijas vides aizsardzības fonda finansējums
- Saņemti 524 pieteikumi**
- Šobrīd atbalstīta:** 231 mājsaimniecība
- Nepietiekams finansējums:** 245 pieteikumiem
- Šīfera savākšana plānota provizoriski līdz 30.novembrim

“AGRĪNĀ BRĪDINĀJUMA NOVĒRTĒJUMS” par atkritumu jomas direktīvu mērķu izpildi (1)

Tiesiskais pamats:

- ✦ Atkritumu pamatdirektīva (WFD),
- ✦ Iepakojuma un izlietotā iepakojuma regula (PPWR)
- ✦ Atkritumu poligonu direktīva

Iesaistītās puses:

- 🏛 Eiropas Vides aģentūra
- 🏛 Eiropas Komisija
- 🏛 Dalībvalstis un to iestādes

EK izvērtēs ES dalībvalstu izredzes sasniegt **2030. gada mērķus** (2035. gads attiecībā uz poligonu mērķi):

- 🎯 **sadzīves atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai un pārstrāde - 60%**
- 🎯 **izlietotā iepakojuma pārstrāde, 70% un materiālu specifiskie mērķi**
- 🎯 **apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums līdz 10%**
- 🎯 **izlietotā iepakojuma novēršana - 5%**
- 🎯 **pārtikas atkritumu rašanās novēršana**

“AGRĪNĀ BRĪDINĀJUMA NOVĒRTĒJUMS” par

atkritumu jomas direktīvu mērķu Izpildi (2)

02.12.2025. –
dalībvalstis
saņem Agrīnā
brīdinājuma
ziņojuma
anketas

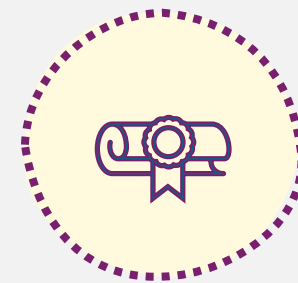
18.02.2026. –
Latvija iesniedz
aizpildītās
Agrīnā
brīdinājuma
ziņojuma
anketas EVA

2026. g. jūnijs –
1. Agrīnā
brīdinājuma
ziņojuma
redakcijas
publiskošana
EIONET

**2027. g.
februāris** –
galīgās Agrīnā
brīdinājuma
ziņojuma
redakcijas
publiskošana
EIONET

2027. g. marts
– EVA iesniedz
Agrīnā
brīdinājuma
ziņojumu EK

EK – Eiropas Komisija   **EVA** – Eiropas Vides aģentūra
EIONET – Eiropas Vides informācijas un novērojumu tīkls

Pāreja uz **aprites ekonomiku** ir ieguldījums nākotnē, kur ekonomikas izaugsme un dabas resursu saglabāšana iet roku rokā

**[2] ES APRITES
EKONOMIKAS AKTS –
ko tas nesīs nākotnē?**

APRITES EKONOMIKAS AKTS (AEA)

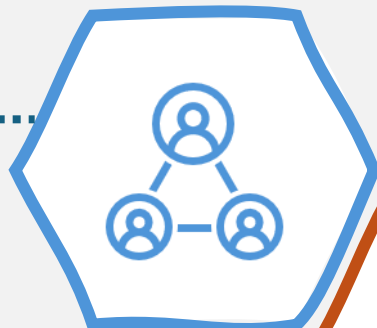
Juridiskais pamats	Prioritāte	Plānotā publicēšana	Veids	Forma
- LESD* 114. pants (iekšējais tirgus) - LESD 192. pants (vide) grozītajām direktīvām	EK augstas prioritātes jautājums, politiski ļoti svarīgs	2026. gada sept./okt.	Tiesību aktu pakotne: - EK paziņojums, - Aprites ekonomikas akts - tiesību aktu grozījumi	Regula (un direktīvu grozījumi)

* LESD - Līgums par Eiropas Savienības darbību

AEA PAREDZAMIE MĒRĶI

Samazināt ES atkarību
no kritisko izejvielu
importa

Normatīvā regulējuma
vienkāršošana

Vienotā tirgus šķēršļu
novēršana

Otrreizējo izejvielu
tirgus stiprināšana

Piekļuves uzlabošana
izejvielām

AES: OTRREIZĒJO IZEJVIELU TIRGUS STIPRINĀŠANA UN PIEKĻUVES UZLABOŠANA IZEJVIELĀM

Palielināt otrreizējo izejvielu daudzumu un kvalitāti

Samazināt atkritumu apglabāšanu poligonos

Uzlabot šķirošanu, standartus un materiālu identificēšanu

Ieviest ekonomiskus instrumentus, kas veicinātu pārstrādi, atkārtotu izmantošanu

Stiprināt tirgus uzticamību un pieprasījumu, izmantojot standartizāciju, sertifikāciju un obligātas prasības otrreizējam saturam produktos

Veicināt investīcijas, infrastruktūru un normatīvā regulējuma vienkāršošanu

**[3] ES DOKUMENTI
APRITES EKONOMIKAS
ATTĪSTĪBAI**

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2024/1252,

ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām

Ar kritiskām izejvielām bagātu atkritumu **savākšana un šķirošana**

ES spēju un kritiski svarīgu izejvielu **piegādes ķēžu noturības stiprināšana**

Veicināt efektīvāku apstrādi un pārstrādi, lai atgūtu kritisko izejvielu apjomu

Nodrošināt, ka vērtīgas atkritumu plūsmas ar augstu kritisko izejvielu koncentrāciju paliek ES tirgū

Izejvielas, kas ir stratēģiski nozīmīgas ar zaļo un digitālo pārkārtošanos saistītu tehnoloģiju ražošanai, kā arī aizsardzības un kosmosa nozarei

ILGTSPĒJĪGU PRODUKTU EKODIZAINS

*ES Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula (ES) 2024/1781 (ESPR)

“REMONTĒŠANAS TIESĪBU” DIREKTĪVA*

Veicina preču remontu un atkārtotu izmantošanu

Uzliek ražotājiem pienākumu, lai varētu remontēt noteiktas preces

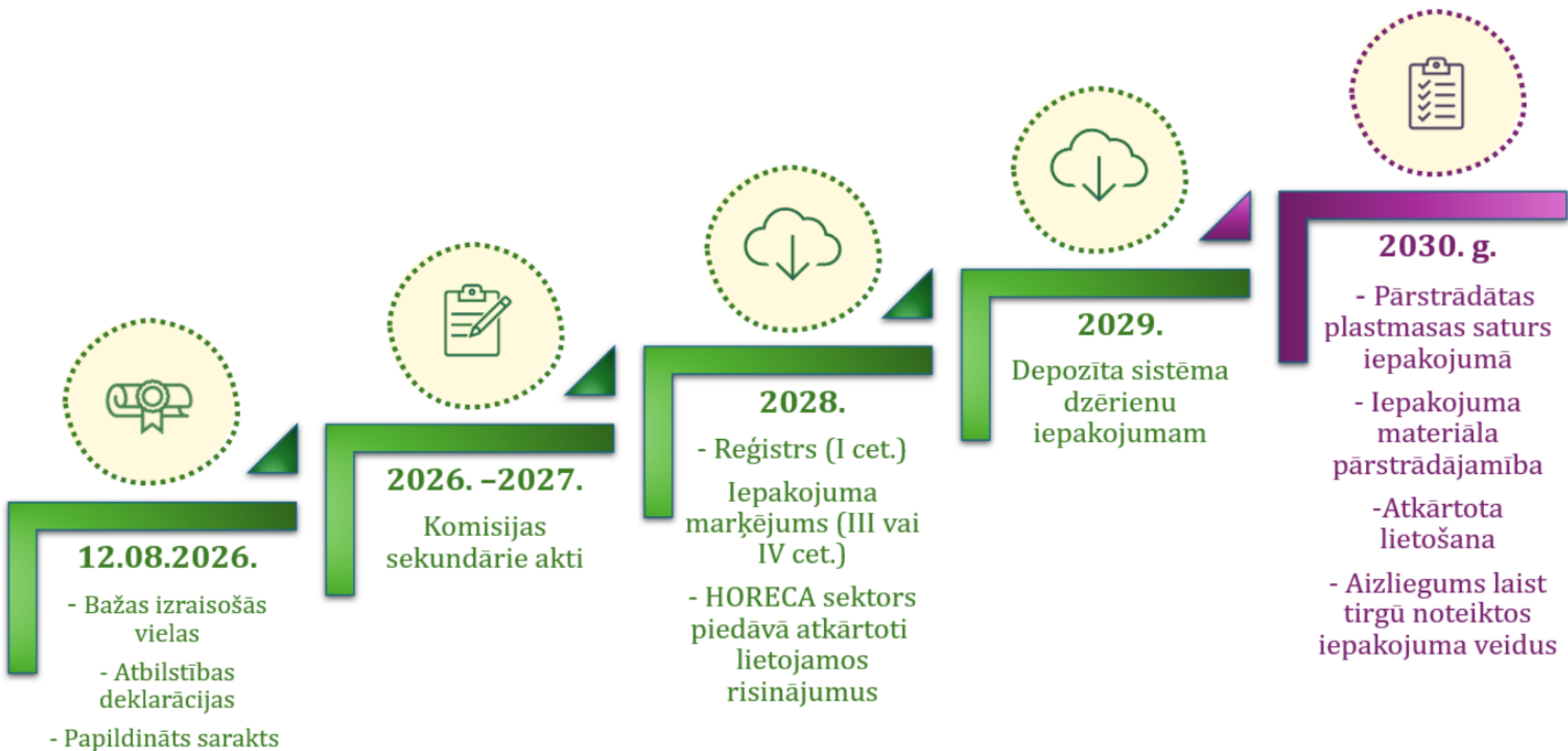
Nodrošina rezerves daļu pieejamību

Samazina atkritumu daudzumu un veicina aprites ekonomiku

Prasības piemēro no **2026. gada 31. jūlija**

*Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1799 (2024. gada 13. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem preču remonta veicināšanai

IEPAKOJUMA REGULAS prasību ieviešana

● PRECE, IEPAKOJUMS KĀ KOMUNIKĀCIJAS VEIDS

Produkts un iepakojums vēsta par uzņēmuma darbības filozofiju

Apņemšanās – meklēt jaunus veidus, kā neradīt lielāku piesārņojumu un kā panākt dabai draudzīgākas preces un iepakojumu

Jaunas idejas, kā iepakojumu radīt no materiāliem, kuri dabā sadalās, neradot toksiskus atkritumus

Īslande

Gaļas daļproduktus iesaiņojums gēlam līdzīgā caurspīdīgā vielā, kas gatavota no dzīvnieka ādas

Itālija

Ātrajā ēdināšanā nopērkamos ceptos kartupeļus pasniegt no kartupeļu mizām izgatavotās turzā

Iepakojumā daļēji vai pilnībā var izmanto cieti, cukurniedru šķiedras, aļģes, bišu vasku u.c.

ZAĻMALDINĀŠANA

Zaļmaldināšana = nepamatoti, pārspīlēti vai nepierādīti “zaļi” apgalvojumi

Mērķis

radīt "zaļāka" produkta
vai uzņēmuma tēlu

Pazīmes

vispārīgi saukļi,
nepierādīti apgalvojumi,
viltus ekomarkējumi

Riski

patērētāju maldināšana,
negodīga konkurence,
uzticības zudums

ES pret zaļmaldināšanu:

Direktīva (ES) 2024/825 par patērētāju iespēju veicināšanu zaļās pārkārtošanās procesā aizliedz virkni nepamatotu vides apgalvojumu un maldinošu ilgtspējas praksi

Direktīva (ES) 2024/825 priekšlikums paredz, ka uzņēmumiem vides apgalvojumi būs jāpamato ar zinātniskiem pierādījumiem un neatkarīgu verifikāciju

ES INICIATĪVA PAR EMISIJU TIRDZNIECĪBAS SISTĒMAS (ETS) PĀRSKATU

2031. g. integrēts EST

3
tonnas/stundā

nebīstamo atkritumu sadedzināšanas
un līdzsadedzināšanas iekārtas

Sadzīves atkritumu poligonu emisiju monitoringa, ziņošanas un verifikācijas sistēma izveide,
atbilstoši Aprites ekonomikas aktam (provizoriski 2031. g.)

labākie pieejamie
tehniskie paņēmieni

izveidots visaptverošs
poligonu reģistrs

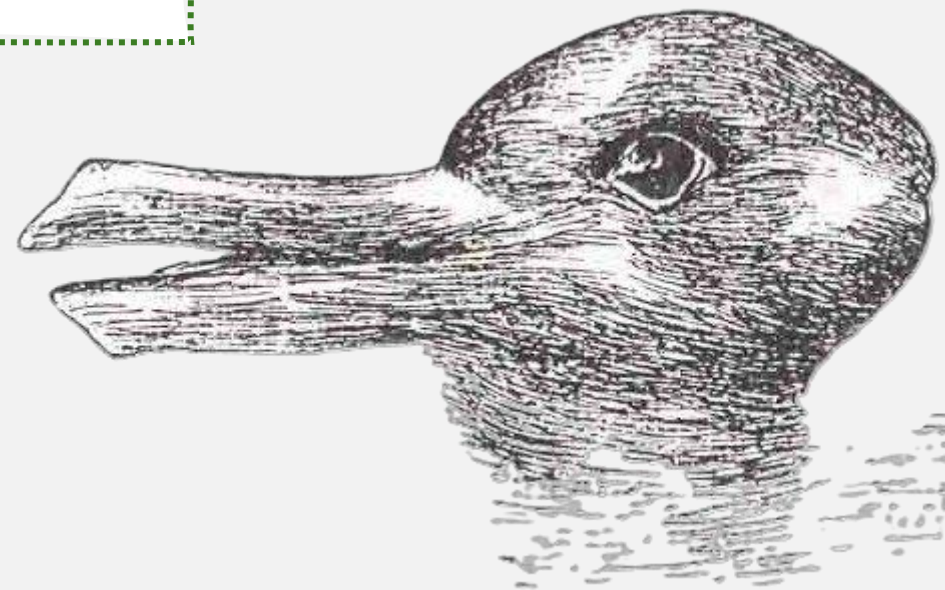
● APRITES EKONOMIKA = PARADIGMU MAIŅA

Atkritumi = resursi

Viss nav tā kā tas
izskatās

Atkritumu radītājs = produktu ražotājs

Vēsturiskās atkritumu izgāztuves = resursu
krātuves

Klimata un enerģētikas
ministrija

MĒS KOPĀ VEIDOJAM ILGTSPĒJĪGU RĪTDIENU LATVIJAI!

